

Навчально-методичний центр цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності Вінницької області
Методичний кабінет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ДІЙ НАСЕЛЕННЯ ПРИ ПОВЕНІ, ПАВОДКУ

Правила поведінки і дій населення при повенях, паводках.

• Повінь.

Повінь представляє собою тимчасове затоплення водою значної ділянки місцевості в результаті підняття рівня води в річках та інших водоймищах, викликаного різними причинами, і може виникнути в різні пори року.

Головними причинами повені можуть стати сильні зливи, інтенсивне танення снігу, річкові паводки.

Особливо небезпечні повені, які виникають внаслідок раптового прориву дамб гідроспоруд, зсувів чи обвалів гірничих порід.

• Паводок.

Паводок – фаза водного режиму річки, що може багаторазово повторюватись протягом одного сезону року, характеризується інтенсивним збільшенням витрат і рівнів води внаслідок дощів чи сніготанення під час відлиг.

Значна кількість грошових та матеріальних затрат щороку витрачається на ліквідацію наслідків повеней на річках України. Повені виникають під час тривалих злив та внаслідок танення снігу, вітрових нагонів води, при заторах та зажежах.

Найбільш вірогідними зонами можливих повеней на території України є:

- у північних регіонах – це басейни річок Прип'ять, Десна та їх приток;
- у західних регіонах – басейни верхнього Дністра, річок Тиса, Прут, Західний Буг та їх приток;

- у східних регіонах – басейни р.Сіверський Донець з притоками, річок Псьол, Ворскла, Сула та інших приток Дніпра;
- у південному та південно-західному регіонах – басейни приток нижнього Дунаю, річки Південний Буг та її приток.

На значній території України (Карпати, Крим) річки мають виражений паводковий режим стоку. В середньому за рік тут буває 6-7 повеней. Вони формуються в будь-який сезон року і часто мають катастрофічні наслідки, зумовлюють масові руйнування та загибель людей.

Фактори небезпеки повеней та паводків:

- руйнування будинків та будівель, мостів;
- розмивання автошляхів та залізничних доріг;
- аварій на інженерних мережах;
- знищення посівів;
- жертви серед населення,
- загибель тварин.

Внаслідок повені, паводку починається просідання будинків та землі, виникають зсуви та обвали.

Внаслідок злив та інтенсивного сніготанення в 1974,1998, 2001 роках в західних областях проходили бурні повені, які завдали значних збитків господарствам Закарпатської, Львівської, Чернівецької, Івано-Франківської, Хмельницької та Житомирської областей. На їх території були затоплені ряд населених пунктів, пошкоджено більше 8 тис. житлових будинків, біля 160 промислових споруд, пошкоджені мости, окремі ділянки на залізниці і асфальтових дорогах.

За час спостереження метеобазою у Вінницькій області найбільш сильною була повінь 1956 року. В районі Сабарова вода в річці Південний Буг піднялась на 8 метрів, було затоплено частину будинків у Сабарові. В Жмеринському районі вийшла з берегів річка Рів. Було підтоплено 200 будинків, зруйновано декілька мостів легкої забудови.

Певну небезпеку для населення області становлять можливі зони катастрофічного затоплення в

районах, розташованих нижче Дністровського комплексного гідрокасаду і

Ладижинської ДРЕС.

При руйнуванні двох гребель можливе утворення зон катастрофічного затоплення загальною площею 134,9км² з населенням 86,61тис.чол., в які потрапляє 7 сільських районів, 53 населених пункти, 208 ОГД, 60 учбових закладів, більше 30 об'єктів сільськогосподарського виробництва.

У зону катастрофічного затоплення підпадають:

Від Дністровського гідрокаскаду:

- Могилів-Подільський район – площа затоплення 33км², 13 населених пунктів з населенням 12390 чол.;
- м.Могилів-Подільський – площа 16км² з населенням 3420чол.;
- Ямпільський район – площа 32км², 12 населених пунктів з населенням 21980 чол.;
- Муровано-Куриловецький район – площа 3,1км².

Разом: площа 84,4км², населених пунктів 25 з населенням 68,57тис.чол.

Від Ладижинської ДРЕС:

- Тростянецький район – площа 9,7км², 6 населених пунктів з населенням 9030 чол.;
- Гайсинський район – площа 2км², 1 населений пункт з населенням 610 чол.;
- Теплицький район – площа 5,7км², 3 населенні пукти з населенням 270 чол.;
- Бершадський район – площа 33,1км², 17 населених пунктів з населенням 8,13 тис.чол.

Разом: площа 50,5км², населених пунктів 27 з населенням 18,04 тис.чол.

Повені, як і інші види стихійного лиха, в певній мірі піддаються прогнозуванню, це дає можливість в багатьох випадках завчасно встановити час, характер і очікувані розміри. Прогнозування загрози повені дозволяє своєчасно виконати комплекс попереджувальних заходів, значно знижуючих втрати, а також створити відповідні умови для рятувальних та інших невідкладних робіт.

Масштаби повені, викликані весняними водами, можна прогнозувати за місяць і більше до їх початку. Це пояснюється тим, що в ході спостереження, які проводяться органами гідрометеослужби, встановлена певна залежність виникнення повені від висоти сніжного покриву, запасу вологості в ґрунті, строків скресання річок, погоди, температури повітря і т.д.

Населення про початок і порядок евакуації оповіщується по місцевому радіо і телебаченню: працюючі, крім того, повідомляються через адміністрацію підприємств, учбових закладів, а населення, не зайняте в сфері виробництва і обслуговування – через житлово-експлуатаційні контори і домоуправління. В

сільській місцевості додатково через органи місцевої влади, вуличні комітети, встановленими сигналами.

Населенню повідомляються місця збірних евакопунктів, строки прибуття на ці пункти, маршрути руху при евакуації, а також інші відомості.

Всі громадяни перед евакуацією проводять роботи по захисту свого житла: відключають воду, газ, електрику, переносять на верхні поверхи будинків найбільш необхідні предмети, прибирають з подвір'я сільгоспінвентар, тощо.

Розміщують евакуйованих в громадських приміщеннях, а також в будинках жителів. Для евакуації використовують автотранспорт, а також плавзасоби. Евакуація сільськогосподарських тварин проводиться з господарств, розміщених в зонах можливого затоплення.

Маршрути виводу (вивозу) тварин, місця його розміщення і необхідне його обслуговування передбачається раніше. Матеріальні цінності, якщо неможливо забезпечити їх зберігання на місці, вивозять в безпечні райони.

В зонах можливих затоплень тимчасово припиняють працювати школи, дошкільні дитячі установи, дітей перевозять в школи і заклади, які розміщені в безпечних місцях. Планується цілодобове перебування дітей в школах і дошкільних дитячих закладах, які знаходяться поза зонами можливих затоплень на весь небезпечний період.

На деяких промислових підприємствах може змінюватися режим роботи. При цьому можливе тимчасове припинення роботи окремих цехів, дільниць, відділів. В приміщеннях, де робота тимчасово призупинена, відключають силову мережу, в них припиняють подачу пару, газу, води. Необхідно також пам'ятати, що населення про можливу повінь, як правило, буде оповіщено завчасно, але вона може початися і раптово, тоді людей стихія застане зненацька. Це найбільш складний варіант.

В будь-якому випадку люди, що мешкають в регіонах, які підлягають затопленню, повинні бути готові до дій в екстремальних ситуаціях.

Насамперед, кожному жителю при повені необхідно проявляти повне самообладання і бути впевненим, що допомога буде надана своєчасно, не піддаватися паніці. В першу чергу надавати допомогу дітям і людям похилого віку. Привести в дію всі плавзасоби. При їх відсутності брати участь в спорудженні найпростіших плавучих засобів із дощок, автомобільних камер, бочок, дерев'яних брусів.

При проведенні рятувальних робіт необхідно суворо виконувати вказівки рятувальників. Забороняється перевантажувати плавзасоби (катер, човен) це загрожує безпеці, як рятувальників, так і постраждалих.

Після спаду води населення повертається до місць постійного мешкання і як правило, починає роботи по ліквідації наслідків повені.

До важливих заходів, в яких повинно брати участь населення є:

- відведення води від затоплених ділянок та їх осушення;
- відкачка води із підвальних приміщень, в яких залишилась вода;
- перевірка та ремонт комунально-енергетичних мереж, ділянок шляхів, мостів;
- очищення затоплених ділянок сільськогосподарських угідь.

**Пропонуємо інформацію,
яку необхідно знати кожній людині,
що може опинитись у зоні можливого затоплення:**

Дії у випадку загрози виникнення повені, паводка:

- **ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!** Гудки сирен та транспортних засобів – це сигнал «УВАГА ВСІМ!». негайно ввімкніть радіоприймач, радіоточку або телевізор. Уважно слухайте інформацію про надзвичайну ситуацію та інструкцію про порядок дій. Не користуйтеся без потреби телефоном, щоб він був вільний для зв'язку з вами.

- Зберігайте спокій, попередьте сусідів, надайте допомогу інвалідам, дітям та людям похилого віку.

- Дізнайтесь у місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування про місце збору мешканців для евакуації, та готуйтесь до неї.

- Підготуйте документи, одяг, найбільш необхідні речі, запас продуктів харчування на декілька днів, медикаменти. Складіть усе в валізу. Документи зберігайте у водонепроникному пакеті.

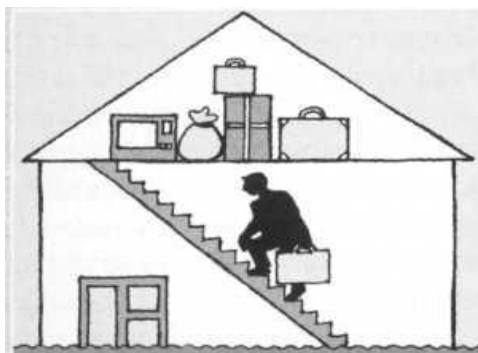
- Вимкніть газ, від'єднайте всі споживачі електричного струму від електромережі.

- Перенесіть найбільш необхідні речі та продукти харчування на верхні поверхи, або підніміть на верхні полиці.

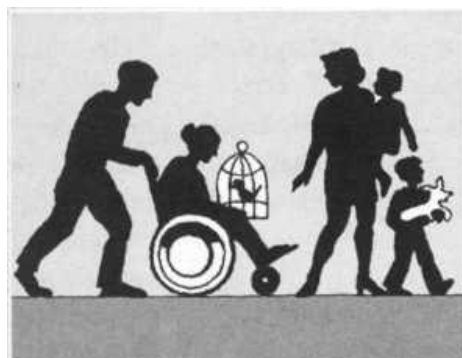
- Переженіть худобу, яка є у вашому господарстві, на підвищену місцевість.

Уважно та постійно слухайте інформацію про обстановку під час надзвичайної ситуації та інструкції про порядок дій.

Зберіть необхідні документи, коштовності, ліки, продукти та інші необхідні речі, які ви заберете з собою, перекладіть більш цінні речі на верхні поверхи або поставте на верхні полиці.

Зберігайте спокій. Уникайте паніки. Надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу.

Дії в зоні раптового затоплення під час повені, паводка:

- Зберігайте спокій, уникайте паніки.

- Швидко зберіть необхідні документи, коштовності, ліки, продукти та інші необхідні речі.

- Надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку, вони підлягають евакуації в першу чергу.

- По можливості негайно залиште зону затоплення.

- Перед виходом з будинку вимкніть електрику та газ, загасіть вогонь у трубах, систему опалення. Зачиніть щільно всі вікна та двері, на першому поверсі, при наявності часу, закрийте віконницями та дошками.

- Відчиніть хлів – дайте можливість худобі рятуватися, виженіть її, при наявності часу, на безпечну, підвищену місцевість.

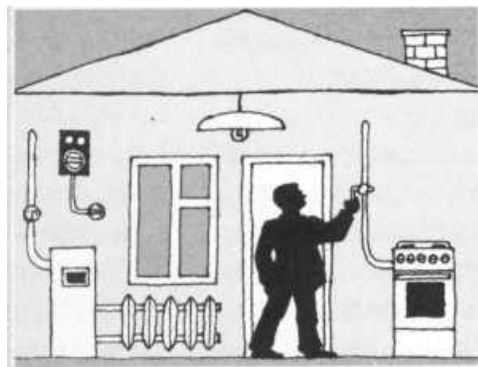
- Підніміться на верхні поверхи. Якщо будинок одноповерховий – займіть горищні приміщення.

- До прибуття допомоги залишайтеся на верхніх поверхах, дахах, деревах чи інших підвищеннях, сигналізуйте рятувникам, щоб вони мали змогу швидко вас знайти.

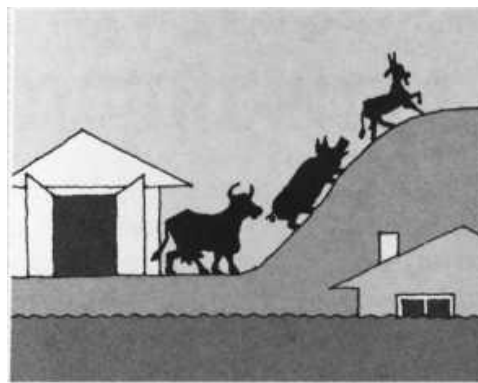
- Перевірте, чи немає поблизу постраждалих, надайте їм, по можливості, допомогу.

- Потрапивши у воду, зніміть з себе важкий одяг і взуття, відшукайте поблизу предмети, якими можна скористатися до одержання допомоги.

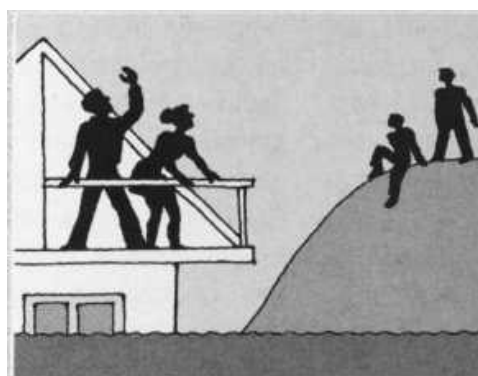
- Не переповнюйте рятувальні засоби (катери, човни, плоты та інше).

Перед виходом з будинку вимкніть електрику, газ, систему опалення, загасіть труби. Зачиніть щільно всі вікна та двері, на першому поверсі при наявності часу закрийте віконницями та дошками.

Відчиніть хлів – дайте можливість худобі рятуватися, виженіть її, при наявності часу, на безпечну, підвищену місцевість.

Підніміться на верхні поверхи. Якщо будинок одноповерховий – займіть горищні приміщення. При наявності часу перейдіть на безпечну, підвищену місцевість.

Дії після повені, паводка:

- Переконайтесь, що ваше житло не отримало внаслідок повені ніяких ушкоджень та не загрожує заваленням, відсутні провалини в будинку і навколо нього, не розбите скло і немає небезпечних уламків та сміття.

- Не користуйтеся електромережею до повного осушення будинку.

- Обов'язково кип'ятіть питну воду, особливо з джерел водопостачання, які були підтоплені.

- Просушіть будинок, проведіть ретельне очищення та дезінфекцію забрудненого посуду і домашніх речей та прилеглої до будинку території.

- Здійсніть осушення затоплених підвальних приміщень поетапно, з розрахунку 1/3 об'єму води на добу.

- Електроприладами можна користуватись тільки після їх ретельного просушування.

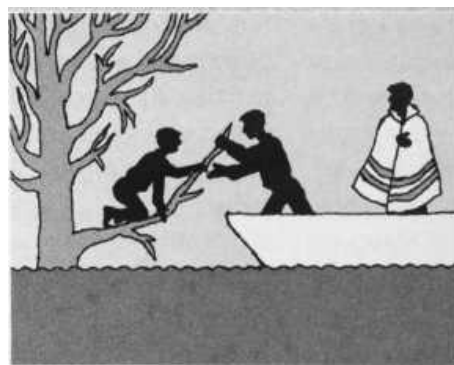
- Заборонено вживати продукти, які були підтоплені водою, під час повені. Позбудьтеся їх та консервації, що була затоплена водою і отримала ушкодження.

- Все майно, що було затопленим, підлягає дезінфекції.

- Дізнайтеся у місцевих органах влади та місцевого самоврядування адресу організацій, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

До прибуття допомоги залишайтеся на підвищеннях. Подавайте сигнали рятувальникам. При можливості надайте допомогу постраждалим, особливо тим, хто потрапив у воду.

Потрапивши у воду, зніміть з себе важкий одяг і взуття, щоб не потонути. Відшукайте поблизу підвищення або предмети, якими можна скористатися до одержання допомоги. Уникайте переохолодження.

ГРОМАДЯНИ !

Сподіваємося, що наші рекомендації вам не знадобляться, але у разі необхідності – використовуйте їх, і це, можливо, суттєво зменшить для вас небезпеку паводка, повені та їх наслідків.

